

ZAKON

O POTVRĐIVANJU PROTOKOLA O VODI I ZDRAVLJU UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI I KORIŠĆENJU PREKOGRANIČNIH VODOTOKOVA I MEĐUNARODNIH JEZERA I AMANDMANA NA ČL. 25. I 26. KONVENCIJE O ZAŠTITI I KORIŠĆENJU PREKOGRANIČNIH VODOTOKOVA I MEĐUNARODNIH JEZERA

Član 1.

Potvrđuje se Protokol o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera i Amandmana na čl. 25. i 26. Konvencije o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera, sačinjen 17. juna 1999. godine u Londonu, u originalu na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Protokola o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera i Amandmana na čl. 25. i 26. Konvencije o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera u originalu na engleskom i u prevodu na srpski jezik glasi:

PROTOCOL ON WATER AND HEALTH TO THE 1992 CONVENTION ON THE PROTECTION AND USE OF TRANSBOUNDARY WATERCOURSES AND INTERNATIONAL LAKES

The Parties to this Protocol,

Mindful that water is essential to sustain life and that the availability of water in quantities, and of a quality, sufficient to meet basic human needs is a prerequisite both for improved health and for sustainable development,

Acknowledging the benefits to human health and well-being that accrue from wholesome and clean water and a harmonious and properly functioning water environment,

Aware that surface waters and groundwater are renewable resources with a limited capacity to recover from adverse impacts from human activities on their quantity and quality, that any failure to respect those limits may result in adverse effects, in both the short and long terms, on the health and well-being of those who rely on those resources and their quality, and that in consequence sustainable management of the hydrological cycle is essential for both meeting human needs and protecting the environment,

Aware also of the consequences for public health of shortfalls of water in the quantities, and of the quality, sufficient to meet basic human needs, and of the serious effects of such shortfalls, in particular on the vulnerable, the disadvantaged and the socially excluded,

Conscious that the prevention, control and reduction of water-related disease are important and urgent tasks which can only be satisfactorily discharged by enhanced cooperation at all levels and among all sectors, both within countries and between States,

Conscious also that surveillance of water-related disease and the establishment of early-warning systems and response systems are important aspects of the prevention, control and reduction of water-related disease,

Basing themselves upon the conclusions of the United Nations Conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, 1992), in particular the Rio Declaration on Environment and Development and Agenda 21, as well as upon the programme for the further implementation of Agenda 21 (New York, 1997) and the consequent decision of the Commission on Sustainable Development on the sustainable management of freshwater (New York, 1998),

Deriving inspiration from the relevant provisions of the 1992 Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes and emphasizing the need both to encourage more widespread application of those provisions and to complement that Convention with further measures to strengthen the protection of public health,

Taking note of the 1991 Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, the 1992 Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents, the 1997 United Nations Convention on the Law of the Non-Navigational Uses of International Watercourses and the 1998 Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters,

Further taking note of the pertinent principles, targets and recommendations of the 1989 European Charter on Environment and Health, the 1994 Helsinki Declaration on Environment and Health, and the Ministerial declarations, recommendations and resolutions of the "Environment for Europe" process,

Recognizing the sound basis and relevance of other environmental initiatives, instruments and processes in Europe, as well as the preparation and implementation of National Environment and Health Action Plans and of National Environment Action Plans,

Commending the efforts already undertaken by the United Nations Economic Commission for Europe and the Regional Office for Europe of the World Health Organization to strengthen bilateral and multilateral cooperation for the prevention, control and reduction of water-related disease,

Encouraged by the many examples of positive achievements by the States members of the United Nations Economic Commission for Europe and the States members of the Regional Committee for Europe of the World Health Organization in abating pollution and in maintaining and restoring water environments capable of supporting human health and well-being,

Have agreed as follows:

Article 1

OBJECTIVE

The objective of this Protocol is to promote at all appropriate levels, nationally as well as in transboundary and international contexts, the protection of human health and well-being, both individual and collective, within a framework of sustainable development, through improving water management, including the protection of water ecosystems, and through preventing, controlling and reducing water-related disease.

Article 2

DEFINITIONS

For the purposes of this Protocol,

1. "Water-related disease" means any significant adverse effects on human health, such as death, disability, illness or disorders, caused directly or indirectly by the condition, or changes in the quantity or quality, of any waters;
2. "Drinking water" means water which is used, or intended to be available for use, by humans for drinking, cooking, food preparation, personal hygiene or similar purposes;
3. "Groundwater" means all water which is below the surface of the ground in the saturation zone and in direct contact with the ground or subsoil;
4. "Enclosed waters" means artificially created water bodies separated from surface freshwater or coastal water, whether within or outside a building;
5. "Transboundary waters" means any surface or ground waters which mark, cross or are located on boundaries between two or more States; wherever transboundary waters flow directly into the sea, these transboundary waters end at a straight line across their respective mouths between points on the low-water line of their banks;
6. "Transboundary effects of water-related disease" means any significant adverse effects on human health, such as death, disability, illness or disorders, in an area under the jurisdiction of one Party, caused directly or indirectly by the condition, or changes in the quantity or quality, of waters in an area under the jurisdiction of another Party, whether or not such effects constitute a transboundary impact;
7. "Transboundary impact" means any significant adverse effect on the environment resulting from a change in the conditions of transboundary waters caused by a human activity, the physical origin of which is situated wholly or in part within an area under the jurisdiction of a Party to the Convention, within an area under the jurisdiction of another Party to the Convention. Such effects on the environment include effects on human health and safety, flora, fauna, soil, air, water, climate, landscape, and historical monuments or other physical structures or the interaction among these factors; they also include effects on the cultural heritage or socio-economic conditions resulting from alterations to those factors;
8. "Sanitation" means the collection, transport, treatment and disposal or reuse of human excreta or domestic waste water, whether through collective systems or by installations serving a single household or undertaking;
9. "Collective system" means:
 - (a) A system for the supply of drinking water to a number of households or undertakings; and/or
 - (b) A system for the provision of sanitation which serves a number of households or undertakings and, where appropriate, also provides for the collection, transport, treatment and disposal or reuse of industrial waste water, whether provided by a body in the public sector, an undertaking in the private sector or by a partnership between the two sectors;
10. "Water-management plan" means a plan for the development, management, protection and/or use of the water within a territorial area or groundwater aquifer, including the protection of the associated ecosystems;
11. "The public" means one or more natural or legal persons, and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organizations or groups;
12. "Public authority" means:
 - (a) Government at national, regional and other levels;

(b) Natural or legal persons performing public administrative functions under national law, including specific duties, activities or services in relation to the environment, public health, sanitation, water management or water supply;

(c) Any other natural or legal persons having public responsibilities or functions, or providing public services, under the control of a body or person falling within subparagraphs (a) or (b) above;

(d) The institutions of any regional economic integration organization referred to in article 21 which is a Party. This definition does not include bodies or institutions acting in a judicial or legislative capacity;

13. "Local" refers to all relevant levels of territorial unit below the level of the State;

14. "Convention" means the Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, done at Helsinki on 17 March 1992;

15. "Meeting of the Parties to the Convention" means the body established by the Parties to the Convention in accordance with its article 17;MP.WAT/2000/1 EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin

16. "Party" means, unless the text otherwise indicates, a State or a regional economic integration organization referred to in article 21 which has consented to be bound by this Protocol and for which this Protocol is in force;

17. "Meeting of the Parties" means the body established by the Parties in accordance with article 16.

Article 3

SCOPE

The provisions of this Protocol shall apply to:

(a) Surface freshwater;

(b) Groundwater;

(c) Estuaries;

(d) Coastal waters which are used for recreation or for the production of fish by aquaculture or for the production or harvesting of shellfish;

(e) Enclosed waters generally available for bathing;

(f) Water in the course of abstraction, transport, treatment or supply;

(g) Waste water throughout the course of collection, transport, treatment and discharge or reuse.

Article 4

GENERAL PROVISIONS

1. The Parties shall take all appropriate measures to prevent, control and reduce water-related disease within a framework of integrated water-management systems aimed at sustainable use of water resources, ambient water quality which does not endanger human health, and protection of water ecosystems.

2. The Parties shall, in particular, take all appropriate measures for the purpose of ensuring:

(a) Adequate supplies of wholesome drinking water which is free from any micro-organisms, parasites and substances which, owing to their numbers or concentration,

constitute a potential danger to human health. This shall include the protection of water resources which are used as sources of drinking water, treatment of water and the establishment, improvement and maintenance of collective systems;

(b) Adequate sanitation of a standard which sufficiently protects human health and the environment. This shall in particular be done through the establishment, improvement and maintenance of collective systems;

(c) Effective protection of water resources used as sources of drinking water, and their related water ecosystems, from pollution from other causes, including agriculture, industry and other discharges and emissions of hazardous substances. This shall aim at the effective reduction and elimination of discharges and emissions of substances judged to be hazardous to human health and water ecosystems;

(d) Sufficient safeguards for human health against water-related disease arising from the use of water for recreational purposes, from the use of water for aquaculture, from the water in which shellfish are produced or from which they are harvested, from the use of waste water for irrigation or from the use of sewage sludge in agriculture or aquaculture;

(e) Effective systems for monitoring situations likely to result in outbreaks or incidents of water-related disease and for responding to such outbreaks and incidents and to the risk of them.

3. Subsequent references in this Protocol to “drinking water” and “sanitation” are to drinking water and sanitation that are required to meet the requirements of paragraph 2 of this article.

4. The Parties shall base all such measures upon an assessment of any proposed measure in respect of all its implications, including the benefits, disadvantages and costs, for:

(a) Human health;

(b) Water resources; and

(c) Sustainable development, which takes account of the differing new impacts of any proposed measure on the different environmental mediums.

5. The Parties shall take all appropriate action to create legal, administrative and economic frameworks which are stable and enabling and within which the public, private and voluntary sectors can each make its contribution to improving water management for the purpose of preventing, controlling and reducing water-related disease.

6. The Parties shall require public authorities which are considering taking action, or approving the taking by others of action, that may have a significant impact on the environment of any waters within the scope of this Protocol to take due account of any potential impact of that action on public health.

7. Where a Party is a Party to the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, compliance by public authorities of that Party with the requirements of that Convention in relation to a proposed action shall satisfy the requirement under paragraph 6 of this article in respect of that action.

8. The provisions of this Protocol shall not affect the rights of Parties to maintain, adopt or implement more stringent measures than those set down in this Protocol.

9. The provisions of this Protocol shall not affect the rights and obligations of any Party to this Protocol deriving from the Convention or any other existing international agreement, except where the requirements under this Protocol are more stringent

than the corresponding requirements under the Convention or that other existing international agreement.

Article 5

PRINCIPLES AND APPROACHES

In taking measures to implement this Protocol, the Parties shall be guided in particular by the following principles and approaches:

(a) The precautionary principle, by virtue of which action to prevent, control or reduce water-related disease shall not be postponed on the ground that scientific research has not fully proved a causal link between the factor at which such action is aimed, on the one hand, and the potential contribution of that factor to the prevalence of water-related disease and/or transboundary impacts, on the other hand;

(b) The polluter-pays principle, by virtue of which costs of pollution prevention, control and reduction shall be borne by the polluter;

(c) States have, in accordance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental and developmental policies, and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other States or of areas beyond the limits of national jurisdiction;

(d) Water resources shall be managed so that the needs of the present generation are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs;

(e) Preventive action should be taken to avoid outbreaks and incidents of water-related disease and to protect water resources used as sources of drinking water because such action addresses the harm more efficiently and can be more cost-effective than remedial action;

(f) Action to manage water resources should be taken at the lowest appropriate administrative level;

(g) Water has social, economic and environmental values and should therefore be managed so as to realize the most acceptable and sustainable combination of those values;

(h) Efficient use of water should be promoted through economic instruments and awareness-building;

(i) Access to information and public participation in decision-making concerning water and health are needed, inter alia, in order to enhance the quality and the implementation of the decisions, to build public awareness of issues, to give the public the opportunity to express its concerns and to enable public authorities to take due account of such concerns. Such access and participation should be supplemented by appropriate access to judicial and administrative review of relevant decisions;

(j) Water resources should, as far as possible, be managed in an integrated manner on the basis of catchment areas, with the aims of linking social and economic development to the protection of natural ecosystems and of relating water-resource management to regulatory measures concerning other environmental mediums. Such an integrated approach should apply across the whole of a catchment area, whether transboundary or not, including its associated coastal waters, the whole of a groundwater aquifer or the relevant parts of such a catchment area or groundwater aquifer;

(k) Special consideration should be given to the protection of people who are particularly vulnerable to water-related disease;

(l) Equitable access to water, adequate in terms both of quantity and of quality, should be provided for all members of the population, especially those who suffer a disadvantage or social exclusion;

(m) As a counterpart to their rights and entitlements to water under private law and public law, natural and legal persons and institutions, whether in the public sector or the private sector, should contribute to the protection of the water environment and the conservation of water resources; and

(n) In implementing this Protocol, due account should be given to local problems, needs and knowledge.

Article 6

TARGETS AND TARGET DATES

1. In order to achieve the objective of this Protocol, the Parties shall pursue the aims of:

(a) Access to drinking water for everyone;

(b) Provision of sanitation for everyone within a framework of integrated water-management systems aimed at sustainable use of water resources, ambient water quality which does not endanger human health, and protection of water ecosystems.

2. For these purposes, the Parties shall each establish and publish national and/or local targets for the standards and levels of performance that need to be achieved or maintained for a high level of protection against water-related disease. These targets shall be periodically revised. In doing all this, they shall make appropriate practical and/or other provisions for public participation, within a transparent and fair framework, and shall ensure that due account is taken of the outcome of the public participation. Except where national or local circumstances make them irrelevant for preventing, controlling and reducing water-related disease, the targets shall cover, inter alia:

(a) The quality of the drinking water supplied, taking into account the Guidelines for drinking-water quality of the World Health Organization;

(b) The reduction of the scale of outbreaks and incidents of water-related disease;

(c) The area of territory, or the population sizes or proportions, which should be served by collective systems for the supply of drinking water or where the supply of drinking water by other means should be improved;

(d) The area of territory, or the population sizes or proportions, which should be served by collective systems of sanitation or where sanitation by other means should be improved;

(e) The levels of performance to be achieved by such collective systems and by such other means of water supply and sanitation respectively;

(f) The application of recognized good practice to the management of water supply and sanitation, including the protection of waters used as sources for drinking water;

(g) The occurrence of discharges of:

(i) Untreated waste water; and

(ii) Untreated storm water overflows from waste-water collection systems to waters within the scope of this Protocol;

(h) The quality of discharges of waste water from waste-water treatment installations to waters within the scope of this Protocol;

(i) The disposal or reuse of sewage sludge from collective systems of sanitation or other sanitation installations and the quality of waste water used for irrigation purposes, taking into account the Guidelines for the safe use of waste water and excreta in agriculture and aquaculture of the World Health Organization and the United Nations Environment Programme;

(j) The quality of waters which are used as sources for drinking water, which are generally used for bathing or which are used for aquaculture or for the production or harvesting of shellfish;

(k) The application of recognized good practice to the management of enclosed waters generally available for bathing;

(l) The identification and remediation of particularly contaminated sites which adversely affect waters within the scope of this Protocol or are likely to do so and which thus threaten to give rise to water-related disease;

(m) The effectiveness of systems for the management, development, protection and use of water resources, including the application of recognized good practice to the control of pollution from sources of all kinds;

(n) The frequency of the publication of information on the quality of the drinking water supplied and of other waters relevant to the targets in this paragraph in the intervals between the publication of information under article 7, paragraph 2.

3. Within two years of becoming a Party, each Party shall establish and publish targets referred to in paragraph 2 of this article, and target dates for achieving them.

4. Where a long process of implementation is foreseen for the achievement of a target, intermediate or phased targets shall be set.

5. In order to promote the achievement of the targets referred to in paragraph 2 of this article, the Parties shall each:

(a) Establish national or local arrangements for coordination between their competent authorities;

(b) Develop water-management plans in transboundary, national and/or local contexts, preferably on the basis of catchment areas or groundwater aquifers. In doing so, they shall make appropriate practical and/or other provisions for public participation, within a transparent and fair framework, and shall ensure that due account is taken of the outcome of the public participation. Such plans may be incorporated in other relevant plans, programmes or documents which are being drawn up for other purposes, provided that they enable the public to see clearly the proposals for achieving the targets referred to in this article and the respective target dates;

(c) Establish and maintain a legal and institutional framework for monitoring and enforcing standards for the quality of drinking water;

(d) Establish and maintain arrangements, including, where appropriate, legal and institutional arrangements, for monitoring, promoting the achievement of and, where necessary, enforcing the other standards and levels of performance for which targets referred to in paragraph 2 of this article are set.

Article 7

REVIEW AND ASSESSMENT OF PROGRESS

1. The Parties shall each collect and evaluate data on:
 - (a) Their progress towards the achievement of the targets referred to in article 6, paragraph 2;
 - (b) Indicators that are designed to show how far that progress has contributed towards preventing, controlling or reducing water-related disease.
2. The Parties shall each publish periodically the results of this collection and evaluation of data. The frequency of such publication shall be established by the Meeting of the Parties.
3. The Parties shall each ensure that the results of water and effluent sampling carried out for the purpose of this collection of data are available to the public.
4. On the basis of this collection and evaluation of data, each Party shall review periodically the progress made in achieving the targets referred to in article 6, paragraph 2, and publish an assessment of that progress. The frequency of such reviews shall be established by the Meeting of the Parties. Without prejudice to the possibility of more frequent reviews under article 6, paragraph 2, reviews under this paragraph shall include a review of the targets referred to in article 6, paragraph 2, with a view to improving the targets in the light of scientific and technical knowledge.
5. Each Party shall provide to the secretariat referred to in article 17, for circulation to the other Parties, a summary report of the data collected and evaluated and the assessment of the progress achieved. Such reports shall be in accordance with guidelines established by the Meeting of the Parties. These guidelines shall provide that the Parties can use for this purpose reports covering the relevant information produced for other international forums.
6. The Meeting of the Parties shall evaluate progress in implementing this Protocol on the basis of such summary reports.

Article 8

RESPONSE SYSTEMS

1. The Parties shall each, as appropriate, ensure that:
 - (a) Comprehensive national and/or local surveillance and early-warning systems are established, improved or maintained which will:
 - (i) Identify outbreaks or incidents of water-related disease or significant threats of such outbreaks or incidents, including those resulting from water-pollution incidents or extreme weather events;
 - (ii) Give prompt and clear notification to the relevant public authorities about such outbreaks, incidents or threats;
 - (iii) In the event of any imminent threat to public health from water-related disease, disseminate to members of the public who may be affected all information that is held by a public authority and that could help the public to prevent or mitigate harm;
 - (iv) Make recommendations to the relevant public authorities and, where appropriate, to the public about preventive and remedial actions;
 - (b) Comprehensive national and local contingency plans for responses to such outbreaks, incidents and risks are properly prepared in due time;

(c) The relevant public authorities have the necessary capacity to respond to such outbreaks, incidents or risks in accordance with the relevant contingency plan.

2. Surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities in relation to water-related disease may be combined with those in relation to other matters.

3. Within three years of becoming a Party, each Party shall have established the surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities referred to in paragraph 1 of this article.

Article 9

PUBLIC AWARENESS, EDUCATION, TRAINING, RESEARCH AND DEVELOPMENT AND INFORMATION

1. The Parties shall take steps designed to enhance the awareness of all sectors of the public regarding:

(a) The importance of, and the relationship between, water management and public health;

(b) The rights and entitlements to water and corresponding obligations under private and public law of natural and legal persons and institutions, whether in the public sector or the private sector, as well as their moral obligations to contribute to the protection of the water environment and the conservation of water resources.

2. The Parties shall promote:

(a) Understanding of the public-health aspects of their work by those responsible for water management, water supply and sanitation; and

(b) Understanding of the basic principles of water management, water supply and sanitation by those responsible for public health.

3. The Parties shall encourage the education and training of the professional and technical staff who are needed for managing water resources and for operating systems of water supply and sanitation, and encourage the updating and improvement of their knowledge and skills. This education and training shall include relevant aspects of public health.

4. The Parties shall encourage:

(a) Research into, and development of, cost-effective means and techniques for the prevention, control and reduction of water-related disease;

(b) Development of integrated information systems to handle information about long-term trends, current concerns and past problems and successful solutions to them in the field of water and health, and provision of such information to competent authorities.

Article 10

PUBLIC INFORMATION

1. As a complement to the requirements of this Protocol for Parties to publish specific information or documents, each Party shall take steps within the framework of its legislation to make available to the public such information as is held by public authorities and is reasonably needed to inform public discussion of:

(a) The establishment of targets and of target dates for their achievement and the development of water-management plans in accordance with article 6;

(b) The establishment, improvement or maintenance of surveillance and early-warning systems and contingency plans in accordance with article 8;

(c) The promotion of public awareness, education, training, research, development and information in accordance with article 9.

2. Each Party shall ensure that public authorities, in response to a request for other information relevant to the implementation of this Protocol, make such information available within a reasonable time to the public, within the framework of national legislation.

3. The Parties shall ensure that information referred to in article 7, paragraph 4, and paragraph 1 of this article shall be available to the public at all reasonable times for inspection free of charge, and shall provide members of the public with reasonable facilities for obtaining from the Parties, on payment of reasonable charges, copies of such information.

4. Nothing in this Protocol shall require a public authority to publish information or make information available to the public if:

(a) The public authority does not hold the information;

(b) The request for the information is manifestly unreasonable or formulated in too general a manner; or

(c) The information concerns material in the course of completion or concerns internal communications of public authorities where such an exemption is provided for in national law or customary practice, taking into account the public interest served by disclosure.

5. Nothing in this Protocol shall require a public authority to publish information or make information available to the public if disclosure of the information would adversely affect:

(a) The confidentiality of the proceedings of public authorities, where such confidentiality is provided for under national law;

(b) International relations, national defence or public security;

(c) The course of justice, the ability of a person to receive a fair trial or the ability of a public authority to conduct an enquiry of a criminal or disciplinary nature;

(d) The confidentiality of commercial or industrial information, where such confidentiality is protected by law in order to protect a legitimate economic interest. Within this framework, information on emissions and discharges which are relevant for the protection of the environment shall be disclosed;

(e) Intellectual property rights;

(f) The confidentiality of personal data and/or files relating to a natural person where that person has not consented to the disclosure of the information to the public, where such confidentiality is provided for in national law;

(g) The interests of a third party which has supplied the information requested without that party being under, or being capable of being put under, a legal obligation to do so, and where that party does not consent to the release of the material; or

(h) The environment to which the information relates, such as the breeding sites of rare species.

These grounds for not disclosing information shall be interpreted in a restrictive way, taking into account the public interest served by disclosure and taking into account whether the information relates to emissions and discharges into the environment.

Article 11

INTERNATIONAL COOPERATION

The Parties shall cooperate and, as appropriate, assist each other:

- (a) In international actions in support of the objectives of this Protocol;
- (b) On request, in implementing national and local plans in pursuance of this Protocol.

Article 12

JOINT AND COORDINATED INTERNATIONAL ACTION

In pursuance of article 11, subparagraph (a), the Parties shall promote cooperation in international action relating to:

- (a) The development of commonly agreed targets for matters referred to in article 6, paragraph 2;
- (b) The development of indicators for the purposes of article 7, paragraph 1 (b), to show how far action on water-related disease has been successful in preventing, controlling and reducing such disease;
- (c) The establishment of joint or coordinated systems for surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities as part of, or to complement, the national systems maintained in accordance with article 8 for the purpose of responding to outbreaks and incidents of water-related disease and significant threats of such outbreaks and incidents, especially from water-pollution incidents or extreme weather events;
- (d) Mutual assistance in responding to outbreaks and incidents of water-related disease and significant threats of such outbreaks and incidents, especially from water-pollution incidents or extreme weather events;
- (e) The development of integrated information systems and databases, exchange of information and sharing of technical and legal knowledge and experience;
- (f) The prompt and clear notification by the competent authorities of one Party to the corresponding authorities of other Parties which may be affected of:
 - (i) Outbreaks and incidents of water-related disease, and
 - (ii) Significant threats of such outbreaks and incidents which have been identified;
- (g) The exchange of information on effective means of disseminating to the public information about water-related disease.

Article 13

COOPERATION IN RELATION TO TRANSBOUNDARY WATERS

1. Where any Parties border the same transboundary waters, as a complement to their other obligations under articles 11 and 12, they shall cooperate and, as appropriate, assist each other to prevent, control and reduce transboundary effects of water-related disease. In particular, they shall:

- (a) Exchange information and share knowledge about the transboundary waters and the problems and risks which they present with the other Parties bordering the same waters;

(b) Endeavour to establish with the other Parties bordering the same transboundary waters joint or coordinated water-management plans in accordance with article 6, paragraph 5 (b), and surveillance and early-warning systems and contingency plans in accordance with article 8, paragraph 1, for the purpose of responding to outbreaks and incidents of water-related disease and significant threats of such outbreaks and incidents, especially from waterpollution incidents or extreme weather events;

(c) On the basis of equality and reciprocity, adapt their agreements and other arrangements regarding their transboundary waters in order to eliminate any contradictions with the basic principles of this Protocol and to define their mutual relations and conduct regarding the aims of this Protocol;

(d) Consult each other, at the request of any one of them, on the significance of any adverse effect on human health which may constitute a water-related disease.

2. Where the Parties concerned are Parties to the Convention, the cooperation and assistance in respect of any transboundary effects of waterrelated disease which are transboundary impacts shall take place in accordance with the provisions of the Convention.

Article 14

INTERNATIONAL SUPPORT FOR NATIONAL ACTION

When cooperating and assisting each other in the implementation of national and local plans in pursuance of article 11, subparagraph (b), the Parties shall, in particular, consider how they can best help to promote:

(a) Preparation of water-management plans in transboundary, national and/or local contexts and of schemes for improving water supply and sanitation;

(b) Improved formulation of projects, especially infrastructure projects, in pursuance of such plans and schemes, in order to facilitate access to sources of finance;

(c) Effective execution of such projects;

(d) Establishment of systems for surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities in relation to waterrelated disease;

(e) Preparation of legislation needed to support the implementation of this Protocol;

(f) Education and training of key professional and technical staff;

(g) Research into, and development of, cost-effective means and techniques for preventing, controlling and reducing water-related disease;

(h) Operation of effective networks to monitor and assess the provision and quality of water-related services, and development of integrated information systems and databases;

(i) Achievement of quality assurance for monitoring activities, including inter-laboratory comparability.

Article 15

REVIEW OF COMPLIANCE

The Parties shall review the compliance of the Parties with the provisions of this Protocol on the basis of the reviews and assessments referred to in article 7. Multilateral arrangements of a non-confrontational, non-judicial and consultative nature for reviewing compliance shall be established by the Parties at their first meeting. These arrangements shall allow for appropriate public involvement.

Article 16

MEETING OF THE PARTIES

1. The first meeting of the Parties shall be convened no later than eighteen months after the date of the entry into force of this Protocol. Thereafter, ordinary meetings shall be held at regular intervals to be determined by the Parties, but at least every three years, except in so far as other arrangements are necessary to achieve the aims of paragraph 2 of this article. The Parties shall hold an extraordinary meeting if they so decide in the course of an ordinary meeting or at the written request of any Party, provided that, within six months of it being communicated to all Parties, the said request is supported by at least one third of the Parties.

2. Where possible, ordinary meetings of the Parties shall be held in conjunction with the meetings of the Parties to the Convention.

3. At their meetings, the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Protocol, and, with this purpose in mind, shall:

(a) Review the policies for and methodological approaches to the prevention, control and reduction of water-related disease, promote their convergence, and strengthen transboundary and international cooperation in accordance with articles 11, 12, 13 and 14;

(b) Evaluate progress in implementing this Protocol on the basis of information provided by the Parties in accordance with guidelines established by the Meeting of the Parties. Such guidelines shall avoid duplication of effort in reporting requirements;

(c) Be kept informed on progress made in the implementation of the Convention;

(d) Exchange information with the Meeting of the Parties to the Convention, and consider the possibilities for joint action with it;

(e) Seek, where appropriate, the services of relevant bodies of the Economic Commission for Europe and of the Regional Committee for Europe of the World Health Organization;

(f) Establish the modalities for the participation of other competent international governmental and non-governmental bodies in all meetings and other activities pertinent to the achievement of the purposes of this Protocol;

(g) Consider the need for further provisions on access to information, public participation in decision-making and public access to judicial and administrative review of decisions within the scope of this Protocol, in the light of experience gained on these matters in other international forums;

(h) Establish a programme of work, including projects to be carried out jointly under this Protocol and the Convention, and set up any bodies needed to implement this programme of work;

(i) Consider and adopt guidelines and recommendations which promote the implementation of the provisions of this Protocol;

(j) At the first meeting, consider and by consensus adopt rules of procedure for their meetings. These rules of procedure shall contain provision to promote harmonious cooperation with the Meeting of the Parties to the Convention;

(k) Consider and adopt proposals for amendments to this Protocol;

(l) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Protocol.

Article 17

SECRETARIAT

1. The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe and the Regional Director of the Regional Office for Europe of the World Health Organization shall carry out the following secretariat functions for this Protocol:

- (a) The convening and preparing of meetings of the Parties;
- (b) The transmission to the Parties of reports and other information received in accordance with the provisions of this Protocol;
- (c) The performance of such other functions as may be determined by the Meeting of the Parties on the basis of available resources.

2. The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe and the Regional Director of the Regional Office for Europe of the World Health Organization shall:

- (a) Set out details of their work-sharing arrangements in a Memorandum of Understanding, and inform the Meeting of the Parties accordingly;
- (b) Report to the Parties on the elements of, and the modalities for carrying out, the programme of work referred to in article 16, paragraph 3.

Article 18

AMENDMENTS TO THE PROTOCOL

1. Any Party may propose amendments to this Protocol.
2. Proposals for amendments to this Protocol shall be considered at a meeting of the Parties.
3. The text of any proposed amendment to this Protocol shall be submitted in writing to the secretariat, which shall communicate it to all Parties at least ninety days before the meeting at which it is proposed for adoption.
4. An amendment to this Protocol shall be adopted by consensus of the representatives of the Parties present at the meeting. The adopted amendment shall be communicated by the secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for their acceptance. The amendment shall enter into force for the Parties which have accepted it on the ninetieth day after the date on which two thirds of those Parties have deposited with the Depositary their instruments of acceptance of the amendment. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits its instrument of acceptance of the amendment.

Article 19

RIGHT TO VOTE

1. Except as provided for in paragraph 2 of this article, each Party shall have one vote.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 20

SETTLEMENT OF DISPUTES

1. If a dispute arises between two or more Parties about the interpretation or application of this Protocol, they shall seek a solution by negotiation or by any other means of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.

2. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol, or at any time thereafter, a Party may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 of this article, it accepts one of the following means of dispute settlement as compulsory in relation to any Party accepting the same obligation:

(a) Where the Parties are Parties to the Convention, and have accepted as compulsory in relation to each other one or both of the means of dispute settlement provided in the Convention, the settlement of the dispute in accordance with the provisions of the Convention for the settlement of disputes arising in connection with the Convention;

(b) In any other case, the submission of the dispute to the International Court of Justice, unless the Parties agree to arbitration or some other form of dispute resolution.

Article 21

SIGNATURE

This Protocol shall be open for signature in London on 17 and 18 June 1999 on the occasion of the Third Ministerial Conference on Environment and Health, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 18 June 2000, by States members of the Economic Commission for Europe, by States members of the Regional Committee for Europe of the World Health Organization, by States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraph 8 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe or members of the Regional Committee for Europe of the World Health Organization to which their member States have transferred competence over matters governed by this Protocol, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Article 22

RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL AND ACCESSION

1. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations.

2. This Protocol shall be open for accession by the States and organizations referred to in article 21.

3. Any organization referred to in article 21 which becomes a Party without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Protocol. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Protocol. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Protocol concurrently.

4. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 21 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification to the extent of their competence.

5. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 23

ENTRY INTO FORCE

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For the purposes of paragraph 1 of this article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.

3. For each State or organization referred to in article 21 which ratifies, accepts or approves this Protocol or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 24

WITHDRAWAL

At any time after three years from the date on which this Protocol has come into force with respect to a Party, that Party may withdraw from the Protocol by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depositary.

Article 25

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Protocol.

Article 26

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the English, French, German and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Protocol.

DONE in London, this seventeenth day of June one thousand nine hundred and ninety-nine.

UJEDINJENE NACIJE
Ekonomski i socijalni savet

Distr. GENERAL
MP. WAT/2000/1
EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin
18. oktobar 1999.
ORIGINAL: ENGLSKI

EKONOMSKA KOMISIJA ZA EVROPU
REGIONALNA KANCELARIJA SVETSKE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE ZA
EVROPU

SASTANAK STRANA POTPISNICA KONVENCIJE O ZAŠTITI I KORIŠĆENJU
PREKOGRANIČNIH VODOTOKOVA I MEĐUNARODNIH JEZERA

Drugi sastanak,

Hag, Holandija, 23.–25. mart 2000. godine

Protokol o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih
vodotokova i međunarodnih jezera iz 1992. godine

PROTOKOL O VODI I ZDRAVLJU UZ KONVENCIJU O ZAŠTITI I KORIŠĆENJU
PREKOGRANIČNIH VODOTOKOVA I MEĐUNARODNIH JEZERA IZ 1992.
GODINE

Strane potpisnice ovog protokola,

imajući u vidu da je voda ključna za održanje života i da je dostupnost vode, u
količinama i u kvalitetu koji su dovoljni da zadovolje osnovne potrebe ljudi, preduslov
za bolje zdravlje i održivi razvoj,

prihvatajući kao činjenicu koristi po zdravlje i dobrobit ljudi koji potiču od zdrave i
čiste vode i uravnotežene vodene sredine koja valjano funkcioniše,

svesne toga da su površinske i podzemne vode obnovljivi resursi sa ograničenom
sposobnošću oporavka od negativnih uticaja aktivnosti ljudi po njihovu količinu i
kvalitet, da svako nepoštovanje ovih ograničenja može za posledicu imati štetna
dejstva, kako kratkoročna tako i dugoročna, po zdravlje i dobrobit onih koji se
oslanjaju na ove resurse i na njihov kvalitet, i da je, na osnovu ovoga, održivo
upravljanje hidrološkim ciklusom ključno kako za ispunjavanje potreba ljudi tako i za
zaštitu životne sredine,

svesne takođe posledica nestašica vode po javno zdravlje u količinama i po kvalitetu
dovoljnim da se zadovolje osnovne potrebe ljudi, kao i ozbiljnih dejstava ovakvih
nestašica a posebno na osetljive, ugrožene i socijalno isključene,

svesne toga da su prevencija, suzbijanje i smanjenje oboljenja vezanih za vodu važni
i hitni zadaci koji se na zadovoljavajući način jedino mogu izvršiti jačom saradnjom
na svim nivoima i između svih sektora kako u okviru zemalja tako i između država,

svesne takođe da su praćenje oboljenja vezanih za vodu, kao i uspostavljanje
sistema ranog uzbunjivanja i obaveštavanja važni aspekti prevencije, suzbijanja i
smanjenja oboljenja vezanih za vodu,

zasnivajući se na zaključcima Konferencije Ujedinjenih nacija o životnoj sredini i
razvoju (Rio de Žaneiro, 1992), a posebno na osnovu Deklaracije iz Rija o životnoj
sredini i razvoju i Agendi 21, kao i na programu za dalje sprovođenje Agende 21
(Njujork, 1997) i naknadnoj odluci Komisije za održivi razvoj o održivom upravljanju
slatkim vodama (Njujork, 1998),

inspirisane relevantnim odredbama Konvencije o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera iz 1992. i naglašavajući potrebu kako da se podstakne šira primena ovih odredaba tako i da se ova konvencija dopuni daljim merama da se ojača zaštita javnog zdravlja,

primajući k znanju Konvenciju o proceni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu iz 1991. godine, Konvenciju o prekograničnim učincima industrijskih nesreća iz 1992. godine, Konvenciju Ujedinjenih nacija o Zakonu o korišćenju međunarodnih voda u nenavigacijske svrhe, kao i Konvenciju o dostupnosti informacija, učestvovanja javnosti u donošenju odluka i dostupnosti pravde u pitanjima životne sredine iz 1998. godine,

dalje, primajući k znanju odgovarajuća načela, celjeve i preporuke iz Evropske povelje o životnoj sredini i zdravlju iz 1989. godine, Helsinške deklaracije o životnoj sredini i zdravlju iz 1994. godine kao i ministarskih deklaracija, preporuka i rezolucija iz procesa „Životna sredina za Evropu”,

priznajući ispravnu osnovu i relevantnost drugih inicijativa, instrumenata i procesa za životnu sredinu u Evropi, kao i pripreme i sprovođenja Nacionalnih akcionih planova za životnu sredinu i zdravlje kao i Nacionalnih akcionih planova o životnoj sredini, pohvalivši napore koje su već preduzele Ekonomska komisija Ujedinjenih nacija za Evropu i Regionalna kancelarija Svetske zdravstvene organizacije za Evropu na jačanju bilateralne i multilateralne saradnje u prevenciji, suzbijanju i smanjivanju oboljenja vezanih za vodu,

podstaknute mnogim primerima pozitivnih dostignuća država članica Ekonomske komisije Ujedinjenih nacija za Evropu i država članica Regionalnog odbora Svetske zdravstvene organizacije za Evropu na ublažavanju zagađenja i održavanju i obnavljanju vodene sredine sposobne da podrži zdravlje i dobrobit ljudi, sporazumele su se kako sledi:

CILJ

Član 1.

Cilj ovog protokola je da se na svim odgovarajućim nivoima, kako u nacionalnom tako i prekograničnim i međunarodnom kontekstu, zaštita zdravlja i dobrobiti ljudi, i individualne i zajedničke, a u okviru održivog razvoja kroz unapređenje upravljanja vodom, uključujući i zaštitu vodenih ekosistema, a putem prevencije, suzbijanja i smanjivanja oboljenja vezanih za vodu.

ZNAČENJA

Član 2.

U svrhe ovog protokola,

- 1) „Oboljenje vezano za vodu” označava bilo kakve značajno štetne uticaje po zdravlje ljudi kao što su smrt, invaliditet, bolest ili poremećaji, koji su na direktan ili indirektan način prouzrokovani stanjem ili promenama u količini ili kvalitetu bilo kojih voda;
- 2) „Pijaća voda” označava vodu koja se koristi ili koja je namenjena da bude na raspolaganju da je ljudi koriste za piće, kuvanje, pripremu hrane, ličnu higijenu ili slične svrhe;
- 3) „Podzemna voda” označava svaku vodu koja je ispod površine zemlje u zoni zasićenosti i u direktnom je kontaktu sa tlom ili podzemnim slojem;

4) Pojam „ograđene vode” označava veštački stvorene vodene mase odvojene od površinske slatke vode ili obalske vode, bilo unutar ili izvan građevine;

5) „Prekogranične vode” označavaju bilo koje površinske ili podzemne vode koje označavaju, prelaze preko ili se nalaze na granicama između dve ili više država; gde god prekogranične vode utiču direktno u more, ove prekogranične vode završavaju na pravoj liniji preko njihovih ušća između tačaka na crti niske vode na njihovim obalama;

6) „Prekogranična dejstva oboljenja koja su u vezi sa vodom” označavaju sva značajna štetna dejstva po zdravlje ljudi kao što su smrt, invaliditet, oboljenje ili poremećaje, na području koje je pod jurisdikcijom jedne Strane, a koje su direktno ili indirektno prouzrokovane stanjem, ili promenama u količini ili kvalitetu voda na području pod jurisdikcijom druge Strane, bez obzira da li takva dejstva predstavljaju prekograničan uticaj ili ne;

7) „Prekogranični uticaj” označava bilo kakvo značajno štetno dejstvo po životnu sredinu koje nastaje kao posledica promene u stanju prekograničnih voda koje su prouzrokovale ljudske aktivnosti, čije se fizičko poreklo nalazi u potpunosti ili delimično unutar područja pod jurisdikcijom jedne strane potpisnice Konvencije a na području pod jurisdikcijom druge strane potpisnice Konvencije. Ovakva dejstva po životnu sredinu obuhvataju dejstva po zdravlje i bezbednost ljudi, floru, faunu, tlo, vazduh, vodu, klimu, pejzaž i istorijske spomenike ili druge fizičke objekte ili interakciju između ovih faktora; oni takođe obuhvataju i dejstva na kulturnu baštinu ili društvenoekonomske uslove koji proizlaze iz izmena ovih faktora;

8) „Sanitarne delatnosti” označavaju prikupljanje, transport, pročišćavanje i uklanjanje ili ponovnu upotrebu ljudskih izlučevina ili kućnih otpadnih voda bilo putem zajedničkih sistema ili putem instalacija koje služe jednom domaćinstvu ili preduzeću;

9) „Zajednički sistem” označava:

(a) sistem za snabdevanje niza domaćinstava ili preduzeća pijaćom vodom,

(b) sistem za pružanje sanitarnih usluga koji opslužuje niz domaćinstava ili preduzeća i, gde je to prikladno, takođe predviđa prikupljanje, transport, prečišćavanje i uklanjanje ili ponovno korišćenje industrijske otpadne vode, bilo da ih pruža organ u javnom sektoru, preduzeće u privatnom sektoru ili partnerstvo između ta dva sektora,

10) „Vodoprivredni plan” označava plan za razvoj, upravljanje, zaštitu i/ili korišćenje vode unutar teritorijalnog područja ili vodonosnog sloja podzemne vode, uključujući i zaštitu pridruženih ekosistema;

11) „Javnost” označava jedno ili više fizičkih ili pravnih lica, i, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili praksom, njihova udruženja, organizacije ili grupacije;

12) „Javni organ” označava:

(a) Vladu na nacionalnom, regionalnom i drugim nivoima,

(b) Fizička ili pravna lica koja vrše dužnosti javne uprave po nacionalnom pravu, uključujući posebne dužnosti, aktivnosti ili usluge u vezi sa životnom sredinom, javnim zdravljem, sanitarnim merama, vodoprivredom ili vodosnabdevanjem,

(c) Svako drugo fizičko ili pravno lice koje ima javne odgovornosti ili funkcije, ili koje pruža javne usluge, pod kontrolom organa ili lica koje potpada pod postavove (a) ili (b) gore,

(d) Ustanove bilo koje regionalne organizacije za ekonomsku integraciju navedene u članu 21. koja je Strana. Ova definicija ne obuhvata organe ili institucije koje postupaju u svojstvu suda ili zakonodavstva,

13) „Lokalno” se odnosi na sve relevantne nivoe teritorijalne jedinice ispod nivoa države;

14) „Konvencija” označava Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera, sklopljenu u Helsinkiju 17. marta 1992. godine;

15) „Sastanak Strana potpisnica Konvencije” označava organ koji su osnovale Strane potpisnice Konvencije u skladu sa članom 17;

16) „Strana” označava, osim ukoliko se u tekstu ne navodi nešto drugačije, Stranu ili regionalnu organizaciju za ekonomske integracije koja se navodi u članu 21. a koja je pristala da se obaveže ovim protokolom i za koju je ovaj protokol na snazi;

17) „Sastanak Strana” označava telo koje su Strane osnovale u skladu sa članom 16.

PODRUČJE PRIMENE

Član 3.

Odredbe ovog protokola primenjuju se na:

(a) površinske slatke vode;

(b) podzemne vode;

(c) estuare;

(d) priobalne vode koje se koriste za rekreaciju ili za uzgoj ribe u akvakulturi ili za uzgoj i ubiranje ljuskara;

(e) ograđene vode koje su generalno na raspolaganju za kupanje;

(f) vodu tokom zahvatanja, transporta, prečišćavanja ili isporuke;

(g) otpadnu vodu tokom prikupljanja, transporta, prečišćavanja i ispuštanja ili ponovne upotrebe.

OPŠTE ODREDBE

Član 4.

1. Strane preduzimaju sve odgovarajuće mere s ciljem prevencije, suzbijanja i smanjenja oboljenja vezanih za vodu u okviru integrisanih vodoprivrednih sistema kojima je cilj održivo korišćenje vodnih resursa, kvalitet vode u okolini koji ne ugrožava zdravlje ljudi, i zaštita vodenih ekosistema.

2. Strane posebno preduzemaju sve odgovarajuće mere radi obezbeđenja:

(a) adekvatnog snabdevanja higijenski zdrave pijaće vode, koja nema nikakvih mikroorganizama, parazita i supstanci koje, zbog svog broja ili koncentracije, predstavljaju potencijalnu opasnost po zdravlje ljudi. Ovo obuhvata zaštitu vodenih resursa koji se koriste kao izvori pijaće vode, prečišćavanje vode i uspostavljanje, unapređenje i održavanje zajedničkih sistema,

(b) adekvatnih sanitarnih mera po standardu koji na zadovoljavajući način štiti zdravlje ljudi i životnu sredinu. Ovo se posebno postiže putem uspostavljanja, unapređenja i održavanja zajedničkih sistema,

(c) efikasne zaštite vodenih resursa koji se koriste kao izvori pijaće vode, i njihovih srodnih ekosistema vode, od zagađenja usled drugih uzroka, uključujući poljoprivredu, industriju i druga ispuštanja i emisije opasnih materija. Ovo za cilj ima efikasno smanjenje i uklanjanje ispuštanja i emisija materija koje se smatraju opasnim po zdravlje ljudi i vodenih ekosistema,

(d) odgovarajuće zaštite za zdravlje ljudi od oboljenja u vezi sa vodom koja nastaju korišćenjem vode u rekreativne svrhe, od korišćenja vode za poljoprivredu, od vode u kojoj se uzgajaju ljuskari ili iz koje se oni ubiru, korišćenjem otpadne vode za navodnjavanje ili korišćenjem kanalizacionog mulja u poljoprivredi ili akvakulturi,

(e) efikasnih sistema za praćenje situacija koje mogu dovesti do epidemija ili pojedinačnih slučajeva oboljenja vezanih za vodu i za reagovanje na takve epidemije i pojedinačne slučajeve kao i rizik od istih.

3. Dalja pominjanja „pijaće vode” i „sanitarnih mera” u ovom protokolu odnose se na pijaću vodu i sanitarne mere koje su obavezne kako bi se ispunili zahtevi iz stava 2. ovog člana.

4. Strane sve ove mere zasnivaju na proceni svake predložene mere u odnosu na njene implikacije, uključujući i koristi, nedostatke i troškove za:

(a) zdravlje ljudi,

(b) vodene resurse,

(c) održivi razvoj,

što uzima u obzir različite nove uticaje bilo koje predložene mere na različite medijume životne sredine.

5. Strane preduzimaju sve odgovarajuće akcije za stvaranje pravnih, upravnih i ekonomskih okvira koji su stabilni i koji su omogućavajući, a unutar kojih javni, privatni i dobrovoljni sektori mogu svaki dati svoj doprinos unapređenju vodoprivrede u svrhu prevencije, suzbijanja i smanjenja oboljenja vezanih za vodu.

6. Strane moraju zahtevati od organa vlasti koji razmatraju preduzimanje akcija, ili drugima daju odobrenja za preduzimanje akcija, koje mogu imati značajnog uticaja na životnu sredinu bilo kojih voda u okviru područja delovanja ovog protokola, da uzmu u obzir svaki potencijalni uticaj te akcije na javno zdravlje.

7. Ako je Strana ujedno i Strana potpisnica Konvencije o ocenjivanju uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu, pridržavanje zahteva iz te Konvencije od strane javnih vlasti te Strane u pogledu predložene akcije zadovoljava zahteve iz stava 6. ovog člana .

8. Odredbe ovog protokola ne utiču na prava Strana da održavaju, usvajaju ili sprovode strožije mere od onih utvrđenih ovim protokolom.

9. Odredbe ovog protokola ne utiču na prava i obaveze bilo koje strane u ovom protokolu koje proizlaze iz Konvencije niti na neki drugi postojeći međunarodni sporazum, izuzev tamo gde su zahtevi po ovom protokolu strožiji nego odgovarajući zahtevi po Konvenciji ili tom postojećem međunarodnom sporazumu.

NAČELA I PRISTUPI

Član 5.

Preduzimajući mere za sprovođenje ovog protokola, strane se posebno moraju rukovoditi sledećim načelima i pristupima:

(a) načelo predostrožnosti po kojem se akcija za prevenciju, suzbijanje ili smanjivanje oboljenja koja su u vezi sa vodom ne odlaže zato što se naučnim istraživanjem nije u potpunosti dokazala uzročna veza između faktora na koji je ta akcija usmerena s jedne strane i potencijalnog doprinosa tog faktora učestalosti oboljenja koje je u vezi sa vodom i/ili prekograničnih uticaja s druge strane;

(b) načelo „zagađivač plaća”, po kojem troškove preventive, kontrole i smanjivanja snosi zagađivač;

(c) u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija i načelima međunarodnog prava, države imaju suvereno pravo da iskorištavaju svoje sopstvene resurse u skladu sa sopstvenim politikama o životnoj sredini i razvoju, i odgovornost da obezbede da aktivnosti koje se vrše unutar njihove jurisdikcije ili kontrole ne izazivaju štetu po životnu sredinu drugih država ili oblasti izvan granica nacionalne jurisdikcije;

(d) vodenim resursima se mora upravljati tako da se potrebe sadašnje generacije zadovoljavaju ne dovodeći u pitanje mogućnost da buduće generacije zadovolje svoje potrebe;

(e) preventivna akcija treba da se preduzima kako bi se izbegle epidemije i pojedinačni slučajevi obolevanja i zaštitili vodeni resursi koji se koriste kao izvori pijaće vode jer takva akcija efikasnije uklanja štetu i može biti isplativija nego akcija kojom se šteta popravljaja;

(f) akcija upravljanja vodenim resursima treba da se preduzima na najnižem odgovarajućem nivou uprave;

(g) voda ima socijalne, ekonomske i ekološke vrednosti, pa zato njome treba upravljati tako da se ostvari najprihvatljivija i održivija kombinacija tih vrednosti;

(h) efikasno korišćenje vode treba da se podstiče ekonomskim instrumentima i izgradnjom svesti;

(i) dostupnost informacijama i učešće javnosti u donošenju odluka koje se odnose na vodu i zdravlje potrebni su, između ostalog da bi se povećao kvalitet i sprovođenje odluka, izgradila svest javnosti o tim pitanjima, da bi se javnosti pružila prilika da izrazi svoja interesovanja i da bi se omogućilo organima javne vlasti da pravilno uzmu takve interese u obzir. Ovakva dostupnost i učešće treba da se dopuni odgovarajućim pristupom sudskoj i upravnoj reviziji relevantnih odluka;

(j) vodenim resursima bi trebalo, u meri u kojoj je to moguće, da se upravlja celovito na osnovu slivnih površina, s ciljem povezivanja društvenog i ekonomskog razvoja u zaštiti prirodnih ekosistema i usklađivanja upravljanja vodenim resursom sa zakonskim merama koje se odnose na ostale medijume životne sredine. Ovakav integrisani pristup treba da se primeni na celom području slivne površine, bilo da je prekogranična ili ne, uključujući i pripadajuće priobalne vode, sve izdane podzemnih voda ili relevantne delove te slivne površine ili izdana podzemnih voda;

(k) posebnu pažnju treba pokloniti zaštiti onih ljudi koji su posebno osetljivi na oboljenje koje je u vezi s vodom;

(l) ravnopravni pristup vodi, odgovarajući kako u smislu količine tako i u smislu kvaliteta, treba da se predvidi za svo stanovništvo, a posebno onima koji su u nepovoljnijem položaju ili su socijalno izolovani;

(m) kao protivteža njihovim pravima na vodu po privatnom i javnom pravu, fizička i pravna lica, bilo da su u javnom ili privatnom sektoru, treba da doprinose zaštiti vodene sredine i očuvanju vodenih resursa;

(n) pri sprovođenju ovog protokola, dužna pažnja treba da se posveti lokalnim problemima, potrebama i znanjima.

CILJEVI I CILJANI DATUMI

Član 6.

1. U svrhu postizanja cilja ovog protokola, Strane moraju poraditi na ostvarenju ciljeva, i to:

(a) pristup pijaćoj vodi za svakoga;

(b) obezbeđenje sanitarnih mera za sve u okviru integralnih sistema upravljanja vodom usmerenih na održivo korišćenje vodenih resursa, kvalitet vode u okruženju koji ne ugrožava zdravlje ljudi, kao i zaštitu vodenih ekosistema.

2. U ove svrhe, svaka Strana mora uspostaviti i objaviti nacionalne i/ili lokalne ciljeve za standarde i nivoe učinka koje treba postići ili održavati radi visokog nivoa zaštite od oboljenja koja su u vezi sa vodom. Ovi ciljevi se periodično revidiraju. Pritom, moraju se doneti praktične i/ili druge odredbe za učestvovanje javnosti, u okviru transparentnosti i pravednosti, i mora da se obezbedi da se pravilno uzme u obzir ishod učestvovanja javnosti. Izuzev tamo gde nacionalne ili lokalne okolnosti čine irelevantnima za prevenciju, suzbijanje i smanjivanje bolesti u vezi sa vodom, ciljevi moraju, između ostalog, obuhvatati:

(a) kvalitet isporučene pijaće vode, uzimajući u obzir Smernice za kvalitet pijaće vode Svetske zdravstvene organizacije;

(b) smanjenje opsega epidemija i pojedinačnih slučajeva oboljenja koja su u vezi sa vodom;

(c) površinu teritorije, veličinu stanovništva ili udeo stanovništva koje treba da se opsluži zajedničkim sistemima za snabdevanje pijaće vode ili tamo gde snabdevanje pijaćom vodom treba poboljšati drugim sredstvima;

(d) površina teritorije, veličina ili udeo stanovništva koje treba opsluživati zajedničkim sanitarnim sistemima ili tamo gde sanitarne mere treba da se poboljšaju drugim sredstvima;

(e) nivo učinka koji treba da se postigne takvim zajedničkim sistemima i takvim drugim sredstvima za snabdevanje vodom, odnosno sanitarnim merama;

(f) primenu priznate dobre prakse za upravljanje vodosnabdevanjem i sanitarnim merama uključujući zaštitu voda koje se koriste kao izvori za pijaću vodu;

(g) pojava ispuštanja:

(i) neprečišćene otpadne vode,

(ii) neprečišćenih prelivnih atmosferskih voda iz zajedničkih sistema za otpadne vode u vode koje spadaju u područje primene ovog protokola;

(h) kvalitet ispuštanja otpadne vode iz uređaja za prečišćavanje otpadne vode u vode koje su predmet ovog protokola;

(i) uklanjanje ili ponovna upotreba kanalizacijskog mulja iz zajedničkih sistema sanitarnih uređaja ili drugih sanitarnih instalacija i kvalitet otpadne vode koja se koristi u svrhe navodnjavanja, uzimajući u obzir Smernice Svetske zdravstvene organizacije i Ekološkog programa Ujedinjenih nacija za bezbedno korišćenje otpadne vode i izlučevina u poljoprivredi i akvakulturi;

(j) kvalitet voda koje se koriste kao izvori za pijaću vodu, koji se generalno koriste za kupanje ili koje se koriste za akvakulturu ili za uzgoj i ubiranje ljuskara;

(k) primena priznate dobre prakse na upravljanje ograđenim vodama koje su generalno dostupne za kupanje;

(l) utvrđivanje i saniranje naročito zagađenih mesta koja nepovoljno utiču na vode iz područja primene ovog protokola ili za to postoji verovatnoća i koji na taj način predstavljaju pretnju za izazivanje oboljenja u vezi sa vodom;

(m) efikasnost sistema za upravljanje, razvoj, zaštitu i korišćenje vodenih resursa, uključujući i primenu priznate dobre prakse na kontrolu zagađenja iz izvora svake vrste;

(n) učestalost objavljivanja informacija o kvalitetu isporučene pijaće vode i drugih voda koje su relevantne za ciljeve u ovom stavu u intervalima između objavljivanja informacija prema članu 7. stav 2.

3. U roku od dve godine od momenta kad postane Strana, svaka Strana mora utvrditi i objaviti ciljeve navedene u stavu 2. ovog člana kao i ciljane datume za njihovo postizanje.

4. Tamo gde se za postizanje ciljeva predviđa dug proces sprovođenja, moraju se utvrditi prelazni ciljevi ili ciljevi u fazama.

5. Da bi se potpomoglo postizanje ciljeva navedenih u stavu 2. ovog člana, svaka Strana mora:

(a) ustanoviti nacionalne i lokalne aranžmane za koordinaciju između njihovih nadležnih organa;

(b) razviti planove upravljanja vodom u prekograničnim, nacionalnim i/ili lokalnim kontekstima, po mogućstvu na osnovu slivne površine ili izdana podzemnih voda. Prilikom ovoga, one moraju doneti odgovarajuće praktične i/ili druge odredbe za učestvovanje javnosti, u okviru transparentnosti i pravednosti, i obezbediti da se pravilno uzme u obzir ishod učestvovanja javnosti. Ovi planovi se mogu uklopiti u druge relevantne planove, programe ili dokumenta koja se sastavljaju za druge svrhe, pod uslovom da se javnosti omogući jasan uvid u predloge za postizanje ciljeva koji se pominju u ovom članu kao i dotične ciljane datume;

(c) ustanoviti i održavati pravni i institucionalni okvir za praćenje i sprovođenje standarda za kvalitet pijaće vode;

(d) uspostaviti i održavati dogovore, uključujući, tamo gde je to prikladno, pravne i institucionalne dogovore za praćenje, pospešivanje postizanja i, gde je to neophodno, sprovođenje drugih standarda i nivoa učinka za koje su postavljeni ciljevi pomenuti u stavu 2. ovog člana.

REVIZIJA I OCENA NAPRETKA

Član 7.

1. Svaka Strana mora prikupiti i oceniti podatke o:

(a) svom napretku na ostvarenju ciljeva pomenutih u članu 6. stav 2;

(b) pokazateljima koji su stvoreni kako bi se prikazalo koliko je taj napredak doprineo prevenciji, suzbijanju ili smanjenju oboljenja u vezi sa vodom.

2. Svaka strana mora periodično objavljivati rezultate ovog prikupljanja i procene podataka. Učestalost ovakvog objavljivanja mora da se odredi na sastanku Strana.

3. Svaka strana mora obezbediti da rezultati uzorkovanja vode i tekućeg otpada u svrhu ovog prikupljanja podataka budu dostupni javnosti.

4. Na osnovu ovog prikupljanja i ocenjivanja podataka, svaka strana mora periodično da revidira napredak učinjen u postizanju ciljeva iz člana 6. stav 2. i da ocenu ovog napretka objavi. Učestalost ovih revizija mora se ustanoviti na sastanku strana. Ne dovodeći u pitanje mogućnost učestalijih revizija iz člana 6. stav 2. revizije po ovom stavu moraju obuhvatati reviziju ciljeva koji se pominju u članu 6. stav 2. radi unapređenja ciljeva u svetlu naučnih i tehničkih saznanja.

5. Svaka strana mora dostaviti sekretarijatu koji se pominje u članu 17. a radi distribucije drugim stranama, kratak sažetak izveštaja o prikupljenim i ocenjenim podacima i ocenu postignutog napretka. Ovakvi izveštaji moraju biti u skladu sa smernicama koje se uspostavljaju na sastanku strana. Ovim smernicama se

obezbeđuje da strane mogu u ovu svrhu koristiti izveštaje koji su sačinjeni za druge međunarodne forume o relevantnim informacijama.

6. Na sastanku strana mora se proceniti napredak u sprovođenju ovog protokola na osnovu ovih sažetih izveštaja.

SISTEMI ZA REAGOVANJE

Član 8.

1. Svaka strana na prikladan način obezbeđuje:

(a) da se uspostave, unaprede ili održavaju sveobuhvatni nacionalni i/ili lokalni sistemi za praćenje i rano uzbunjivanje, koji će:

(i) identifikovati epidemije ili pojedinačne pojave oboljenja u vezi sa vodom ili značajnu pretnju od ovakvih epidemija ili pojedinačnih pojava, uključujući i one koji su prouzrokovani slučajevima zagađenja vode ili ekstremnim vremenskim prilikama,

(ii) hitno i jasno prijaviti relevantnim organima javne vlasti ove epidemije, pojedinačne pojave ili pretnje,

(iii) u slučaju bilo kakve neposredne opasnosti po javno zdravlje od oboljenja u vezi sa vodom, distribuirati onim članovima javnosti koji bi mogli biti pogođeni, sve informacije kojima raspolažu organi javne vlasti, a koje bi javnosti mogli pomoći da se šteta spreči ili ublaži,

(iv) relevantnim organima vlasti i, tamo gde je to prikladno, javnosti dati preporuke u vezi sa preventivnim ili korektivnim akcijama;

(b) da se sveobuhvatni i lokalni planovi za vanredne situacije blagovremeno i pravilno pripreme kao odgovor na ovakve epidemije, pojedinačne pojave i rizike;

(c) da relevantni organi javne vlasti imaju neophodan kapacitet da na ovakve epidemije, pojedinačne pojave ili rizike odgovore u skladu sa relevantnim planom u vanrednim situacijama.

2. Sistemi praćenja i ranog uzbunjivanja, planovi za vanredne situacije i kapaciteti za reagovanje u pogledu oboljenja u vezi sa vodom mogu se kombinovati sa onima koja se odnose na druga pitanja.

3. U roku od tri godine od postajanja Strane, svaka Strana mora da uspostavi sisteme za praćenje i rano uzbunjivanje, planove za vanredne situacije i kapacitete za reagovanje pomenute u stavu 1. ovog člana.

SVEST JAVNOSTI, OBRAZOVANJE, OBUKA, ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ I INFORMISANOST

Član 9.

1. Strane moraju preduzeti korake stvorene da se poveća svest svih sektora javnosti o:

(a) važnosti, i odnosu između, upravljanja vodom i javnog zdravlja;

(b) pravima na vodu i odgovarajućim obavezama po privatnom i javnom pravu fizičkih i pravnih lica i institucija, bilo da su u javnom ili u privatnom sektoru, kao i njihovih moralnih obaveza da doprinose zaštiti vodene sredine i očuvanju vodenih resursa.

2. Strane moraju podsticati:

(a) razumevanje aspekata javnog zdravlja u svom radu od strane onih koji su odgovorni za upravljanje vodom, vodosnabdevanje i sanitarne mere;

(b) razumevanje osnovnih načela upravljanja vodom, vodosnabdevanja i sanitarnih mera od strane onih koji su odgovorni za javno zdravlje.

3. Strane moraju podsticati obrazovanje i obuku stručnog i tehničkog osoblja koje je potrebno za upravljanje vodenim resursima i za operativne sisteme vodosnabdevanja i sanitarnih mera, kao i da podstiču ažuriranje i unapređenje njihovih znanja i veština. Ovo obrazovanje i obuka obuhvataju relevantne aspekte javnog zdravlja.

4. Strane moraju podsticati:

(a) istraživanje i razvoj ekonomičnih sredstava i tehnika za prevenciju, suzbijanje i smanjivanje oboljenja u vezi sa vodom;

(b) razvoj integrisanih informacionih sistema za obradu informacija o dugoročnim trendovima, trenutnim pitanjima i ranijim problemima, kao i o uspešnim rešenjima istoga u oblasti vode i zdravlja, i pružanje takvih informacija nadležnim vlastima.

INFORMISANJE JAVNOSTI

Član 10.

1. Kao dodatak zahtevima ovog protokola za strane s ciljem objavljivanja konkretnih informacija ili dokumenata, svaka strana preuzima korake u okviru svog zakonodavstva kako bi javnosti učinile dostupnim informacije kojima raspolažu javni organi vlasti i za kojima postoji opravdana potreba za javnom raspravom o:

(a) uspostavljanju ciljeva i ciljnih datuma za njihovo ostvarenje, kao i razvoj planova za upravljanje vodom, u skladu sa članom 6;

(b) uspostavljanju, unapređenju ili održavanju sistema praćenja i ranog uzbunjivanja i planova za vanredne situacije, u skladu sa članom 8;

(c) podsticanju javne svesti, obrazovanja, obuke, istraživanja, razvoja i informisanosti, u skladu sa članom 9.

2. Svaka strana mora obezbediti da organi javne vlasti, odgovarajući na zahtev za drugim informacijama relevantnim za sprovođenje ovog protokola, u razumnom roku učine ove informacije dostupnim javnosti, a u okviru nacionalnog zakonodavstva.

3. Strane obezbeđuju da informacije koje se pominju u članu 7. stav 4. i u stavu 1. ovog člana budu dostupne javnosti u svako razumno vreme radi besplatnog uvida, kao i da moraju javnosti pružiti razumna sredstva kako bi od Strana dobili nakon plaćanja razumnih troškova, kopije ovih informacija.

4. Ništa što je sadržano u ovom protokolu ne obavezuje organe javne vlasti da objave informacije ili da učine informacije dostupnim javnosti ukoliko:

(a) organ javne vlasti ne poseduje takve informacije;

(b) je zahtev za informacijama očigledno nerazuman ili je formulisan suviše uopšteno;

(c) se informacija odnosi na materijal čije je dovršavanje u toku ili se tiče internih saopštenja organa javne vlasti, kada je takvo izuzeće predviđeno u nacionalnom zakonu ili uobičajenoj praksi, a uzimajući u obzir kojem javnom interesu služi otkrivanje informacije.

5. Ništa što je sadržano u ovom protokolu ne obavezuje organe javne vlasti da objavljuju informacije ili da ih stavljaju na raspolaganje javnosti ako bi otkrivanje tih informacija nepovoljno uticalo na:

(a) poverljivost postupaka organa javne vlasti, tamo gde se ovakva poverljivost predviđa nacionalnim zakonom;

- (b) međunarodne odnose, odbranu zemlje ili javnu bezbednost;
- (c) sprovođenje pravde, mogućnost da lice dobije pravedno suđenje ili mogućnost da organ javne vlasti sprovede istragu krivične ili disciplinske prirode;
- (d) poverljivost trgovačkih ili industrijskih informacija, gde je takva poverljivost zaštićena zakonom s ciljem zaštite legitimnog ekonomskog interesa. U tom okviru moraju se objaviti informacije o emisijama i ispuštanju koje su relevantne za zaštitu životne sredine;
- (e) prava intelektualne svojine;
- (f) poverljivost ličnih podataka i/ili datoteka koje se odnose na fizičko lice kada takvo lice nije dalo pristanak na otkrivanje informacija javnosti, a kada je takva poverljivost predviđena nacionalnim zakonom;
- (g) interese treće strane koja je pružila zatražene informacije a da sama nije obavezna, ili da joj se ne može nametnuti pravna obaveza da tako postupi, ukoliko nije dala pristanak za objavljivanje tog materijala;
- (h) životnu sredinu na koju se informacije odnose kao što su mesta za rasplod retkih vrsta.

Ovi razlozi za neobjavljivanje informacija moraju se tumačiti na restriktivan način uzimajući u obzir javni interes kojem objavljivanje služi i uzimajući u obzir da li se te informacije odnose na emisije i na ispuštanje materija u životnu sredinu.

MEĐUNARODNA SARADNJA

Član 11.

Strane moraju sarađivati i, ako se to može primeniti, pomagati jedna drugoj:

- (a) u međunarodnim akcijama kao podršci ciljevima ovog protokola;
- (b) po zahtevu, u sprovođenju državnih i lokalnih planova pri realizaciji ovog protokola.

ZAJEDNIČKA I KOORDINIRANA MEĐUNARODNA AKCIJA

Član 12.

U skladu sa članom 11. tačka (a), strane moraju podsticati saradnju u međunarodnim akcijama koje se odnose na:

- (a) razvoj zajednički dogovorenih ciljeva za pitanja pomenuta u članu 6. stav 2;
- (b) razvoj pokazatelja za svrhe člana 7. stava 1. (b), radi ukazivanja na to koliko je akcija protiv oboljenja u vezi sa vodom bila uspešna u prevenciji, suzbijanju i smanjivanju ovog oboljenja;
- (c) uspostavljanje zajedničkih i koordiniranih sistema za praćenje i rano uzbunjivanje, planova za vanredne slučajeve i mehanizme reagovanja kao deo, ili dopuna, nacionalnih sistema koji se održavaju u skladu sa članom 8. u svrhu reagovanja na epidemije i pojave oboljenja u vezi sa vodom i značajnih opasnosti od ovakvih epidemija i pojava, a posebno usled pojava zagađenja vode ili ekstremnih atmosferskih događaja;
- (d) uzajamnu pomoć pri reagovanju na epidemije i pojave oboljenja u vezi sa vodom i značajne opasnosti od takvih epidemija i pojava, a posebno usled pojava zagađenja vode ili ekstremnih atmosferskih događaja;

- (e) razvoj integralnih informacionih sistema i baza podataka, razmenu informacija i razmenu tehničkog i pravnog znanja i iskustva;
- (f) hitno i jasno obaveštenje od strane nadležnih vlasti jedne strane odgovarajućim organima vlasti druge strane koja može biti pogođena:
 - (i) epidemijama i pojavama oboljenja u vezi sa vodom,
 - (ii) značajnim opasnostima od ovakvih epidemija i pojava koje su identifikovane;
- (g) razmenu informacija o efikasnim sredstvima distribucije informacija javnosti o oboljenju u vezi sa vodom.

SARADNJA U VEZI SA PREKOGRANIČNIM VODAMA

Član 13.

1. Tamo gde se strane graniče s istim prekograničnim vodama, kao dopuna njihovim obavezama po čl. 11. i 12. one moraju da sarađuju i, tamo gde se to može primeniti, pomažu jedna drugoj u prevenciji, suzbijanju i smanjenju prekograničnih učinaka oboljenja u vezi sa vodom. Posebno, one moraju:

(a) sa ostalim stranama sa kojima se graniče istim vodama, razmenjivati informacije i razmenjivati znanje o prekograničnim vodama i problemima i rizicima koje one predstavljaju;

(b) nastojati da utvrde sa drugim stranama, sa kojima se graniče preko istih prekograničnih voda, zajedničke ili koordinirane planove o upravljanju vodom u skladu sa članom 6. stav 5. (b), kao i sisteme praćenja i ranog uzbunjivanja i planove za vanredne situacije u skladu sa članom 8. stav 1. u svrhu reagovanja na epidemije i pojave oboljenja u vezi sa vodom i značajnih opasnosti od ovakvih epidemija i pojava, a posebno usled pojava zagađenja vode ili ekstremnih vremenskih prilika;

(c) na osnovu ravnopravnosti i recipročnosti, prilagoditi svoje sporazume i ostale dogovore o svojim prekograničnim vodama da bi uklonile moguće protivrečnosti sa osnovnim načelima ovog protokola i definisale svoje uzajamne odnose i ponašanje u pogledu ciljeva ovog protokola;

(d) po zahtevu bilo koje od njih, konsultovati jedna drugu o značaju mogućeg štetnog dejstva po zdravlje ljudi koje može predstavljati oboljenje u vezi sa vodom.

2. Kada su dotične strane strane potpisnice Konvencije, saradnja i pomoć u pogledu bilo kakvog prekograničnog dejstva oboljenja u vezi sa vodom, koja predstavljaju prekogranični uticaj, odvija se u skladu sa odredbama Konvencije.

MEĐUNARODNA PODRŠKA ZA NACIONALNU AKCIJU

Član 14.

Kada sarađuju i pomažu jedna drugoj u sprovođenju nacionalnih i lokalnih planova u skladu sa članom 11. tačka (b), strane posebno moraju razmotriti na koji način najbolje mogu pomoći da se podstakne:

(a) priprema planova upravljanja vodom u prekograničnim, nacionalnim i/ili lokalnim kontekstima, kao i programa za unapređenje vodosnabdevanja i sanitarnih mera;

(b) unapređeno formulisanje projekata, posebno infrastrukturnih projekata, u skladu sa ovim planovima i programima, kako bi se omogućio pristup izvorima finansiranja;

(c) efikasno izvršenje ovih projekata;

(d) uspostavljanje sistema za sisteme za praćenje i rano uzbunjivanje, planova za vanredne situacije i mehanizama reagovanja u pogledu oboljenja u vezi sa vodom;

- (e) pripremanje zakonodavstva koje je potrebno kako bi se pružila podrška sprovođenju ovog protokola;
- (f) obrazovanje i obuka ključnog stručnog i tehničkog osoblja;
- (g) istraživanje i razvoj ekonomičnih sredstava i tehnika za prevenciju, suzbijanje i smanjenje oboljenja u vezi sa vodom;
- (h) funkcionisanje efikasne mreže za nadzor i ocenu odredaba i kvaliteta usluga u vezi sa vodom, i razvoj integralnih informacionih sistema i baza podataka;
- (i) postizanje obezbeđenja kvaliteta za delatnosti praćenja, uključujući međulaboratorijsku uporedivost.

PREGLED POŠTOVANJA PROTOKOLA

Član 15.

Strane moraju pregledati da li Strane poštuju odredbe ovog protokola na osnovu revizija i ocena pomenutih u članu 7. Multilateralni aranžmani nekonfrontacione, nesudske i konsultativne prirode strane moraju ustanoviti na svom prvom sastanku. Ovi aranžmani moraju dozvoliti odgovarajuće uključivanje javnosti.

SASTANAK STRANA

Član 16.

1. Prvi sastanak strana mora se sazvati najkasnije osamnaest meseci nakon datuma stupanja ovog protokola na snagu. Nakon toga, redovni sastanci se moraju održavati u redovnim razmacima koje određuju strane, a najmanje svake tri godine, izuzev ukoliko su neophodni drugi dogovori kako bi se ostvarili ciljevi stava 2. ovog člana. Strane moraju održati vanredni sastanak ukoliko tako odluče tokom redovnog sastanka ili po pisanom zahtevu bilo koje strane, pod uslovom da se u roku od šest meseci od momenta kad se saopšti svim stranama, navedeni zahtev podrži makar jedna trećina strana.
2. Tamo gde je to moguće, redovni sastanci Strana moraju se održavati zajedno sa sastancima strana potpisnica Konvencije.
3. Na svojim sastancima, strane moraju stalno vršiti pregled sprovođenja ovog protokola, i, imajući ovu svrhu na umu, moraju:
 - (a) revidirati politike i metodološke pristupe prevenciji, suzbijanju i smanjenju oboljenja u vezi sa vodom, podsticati njihovo približavanje i jačati prekograničnu i međunarodnu saradnju u skladu sa čl. 11, 12, 13. i 14;
 - (b) ocenjivati napredak u sprovođenju ovog protokola na osnovu informacija koje strane dostavljaju u skladu sa smernicama utvrđenim na sastanku Strana. Ovim smernicama se mora izbeći dupliranje posla kod zahteva za izveštavanjem;
 - (c) da budu stalno informisane o napretku učinjenom u sprovođenju Konvencije;
 - (d) razmenjuju informacije sa sastankom Strana potpisnica Konvencije, i da razmatraju mogućnosti za zajedničku akciju sa njim;
 - (e) traže, tamo gde je to prikladno, usluge relevantnih tela Ekonomske komisije za Evropu i Regionalnog odbora Svetske zdravstvene organizacije za Evropu;
 - (f) da uspostave modalitete za učestvovanje drugih nadležnih međunarodnih vladinih i nevladinih tela na svim sastancima i drugim aktivnostima prikladnim za postizanje svrhe ovog protokola;

(g) da razmatraju potrebu za dodatnim odredbama o dostupnosti informacija, učestvovanju javnosti u odlučivanju i pristupu javnosti sudskim i upravnim revizijama odluka u okviru područja primene ovog protokola, a u svetlu iskustva stečenog po ovim pitanjima na drugim međunarodnim forumima;

(h) da uspostave program rada, uključujući projekte koji treba zajednički da se sprovedu po ovom protokolu i Konvenciji i da utvrde sva tela potrebna za sprovođenje ovog programa rada;

(i) da razmotre i usvoje smernice i preporuke kojima se podstiče sprovođenje odredaba ovog protokola;

(j) da na svom prvom sastanku razmotre i da konsenzusom usvoje poslovnik za svoje sastanke. Ovaj poslovnik mora sadržavati odredbu kojom se podstiče usaglašena saradnja sa sastankom strana potpisnica Konvencije;

(k) da razmotre i usvoje predloge za izmene i dopune ovog protokola;

(l) da razmotre i preduzmu svaku dodatnu akciju koja može biti potrebna za ostvarenje svrhe ovog protokola.

SEKRETARIJAT

Član 17.

1. Izvršni sekretar Ekonomske komisije za Evropu i regionalni direktor Regionalne kancelarije Svetske zdravstvene organizacije za Evropu vrše sledeće funkcije sekretara za ovaj protokol:

(a) sazivanje i pripremanje sastanaka strana;

(b) prenošenje izveštaja stranama i drugih informacija primljenih u skladu sa odredbama ovog protokola;

(c) obavljanje drugih dužnosti kakve mogu biti određene na sastanku strana na osnovu raspoloživih resursa.

2. Izvršni sekretar Ekonomske komisije za Evropu i regionalni direktor Regionalne kancelarije Svetske zdravstvene organizacije za Evropu moraju da:

(a) utvrde detalje svojih dogovora o zajedničkom radu u Memorandumu o razumevanju i da u skladu s tim informišu na sastanku strana;

(b) izveštavaju strane o elementima, kao i o modalitetima za izvršavanje programa rada koji se pominje u članu 16. stav 3.

IZMENE I DOPUNE PROTOKOLA

Član 18.

1. Svaka strana može predložiti izmene i dopune ovog protokola.

2. Predlozi za izmene i dopune ovog protokola razmatraju se na sastanku strana.

3. Tekst svake predložene izmene i dopune ovog protokola dostavlja se pisanim putem sekretarijatu, koji ga saopštava svim stranama barem devedeset dana pre sastanka na kojem će biti predložen za usvajanje.

4. Izmene i dopune ovog protokola usvajaju se konsenzusom predstavnika strana prisutnih na sastanku. Usvojene izmene i dopune saopštava sekretarijat Depozitaru, koji će ga proslediti svim stranama na prihvatanje. Izmene i dopune stupaju na snagu za one strane koje su ih usvojile devedesetog dana od datuma kada su dve trećine ovih strana kod Depozitara položile svoje isprave o prihvatanju ovih izmena i dopuna.

Izmene i dopune stupaju na snagu za svaku drugu stranu devedesetog dana od datuma kada je ta strana položila svoju ispravu o prihvatanju ovih izmena i dopuna.

PRAVO GLASA

Član 19.

1. Izuzev ako stavom 2. ovog člana nije predviđeno drugačije, svaka strana ima jedan glas.

2. Regionalne organizacije za ekonomsku integraciju, po pitanjima u okviru svoje nadležnosti, ostvaruju svoje pravo da glasaju tako što glasaju s brojem glasova jednakim broju svojih država članica koje su strane potpisnice Konvencije. Ove organizacije ne smeju ostvarivati svoje pravo da glasaju ukoliko njihove države članice ostvaruju svoje pravo i obratno.

REŠAVANJE SPOROVA

Član 20.

1. Ukoliko dođe do spora između dve ili više strana o tumačenju ili primeni ovog protokola, one moraju potražiti rešenje putem pregovora ili nekim drugim načinom za rešavanje spora koji je prihvatljiv za strane u sporu.

2. Prilikom potpisivanja, ratifikovanja, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja ovom protokolu, ili u bilo koje vreme nakon toga, strana pisanim putem može izjaviti Depozitaru da za spor koji nije rešen u skladu sa stavom 1. ovog člana, ista prihvata jedan od sledećih načina za rešavanje sporova kao obavezan u odnosu na bilo koju stranu koja prihvata istu obavezu:

(a) kada su strane istovremeno strane potpisnice Konvencije, a prihvatile su kao obavezno sredstvo u odnosu jedna prema drugoj, jedno ili oba sredstva za rešavanje sporova, rešavanje spora u skladu sa odredbama Konvencije za rešavanje sporova koji nastaju u vezi sa Konvencijom;

(b) u svim drugim slučajevima spor se podnosi Međunarodnom sudu pravde, osim ako strane ne dogovore arbitražu ili neki drugi oblik rešavanja sporova.

POTPISIVANJE

Član 21.

Ovaj protokol će biti otvoren za potpisivanje u Londonu 17. i 18. juna 1999. godine prilikom Treće ministarske konferencije o životnoj sredini i zdravlju, a nakon toga u sedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku do 18. juna 2000. godine, za države članice Ekonomske komisije za Evropu, za države članice Regionalnog odbora Svetske zdravstvene organizacije za Evropu, za države koje imaju konsultativni status pri Ekonomskoj komisiji za Evropu u skladu sa stavom 8. Rezolucije Ekonomskog i socijalnog saveta 36 (IV) od 28. marta 1947. godine, i za regionalne organizacije za ekonomsku integraciju koje su osnovale suverene države članice Ekonomske komisije za Evropu ili članice Regionalnog odbora Svetske zdravstvene organizacije za Evropu koje su svoju nadležnost po pitanjima koja se regulišu ovim protokolom uključujući i nadležnost za sklapanje sporazuma u pogledu ovih pitanja prenele na njih.

RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE, ODOBRENJE I PRISTUPANJE

Član 22.

1. Ovaj protokol podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju od strane država potpisnica i regionalnih organizacija za ekonomske integracije.
2. Ovaj protokol je otvoren za pristupanje državama i organizacijama pomenutim u članu 21.
3. Svaka organizacija navedena u članu 21. koja postane strana, a da neke od njenih država članica nisu strane, podleže obavezama iz ovog protokola. U slučaju da je jedna ili više država članica takve organizacije strana potpisnica Protokola, organizacija i njene države članice moraju odlučiti o svojim odgovornostima u izvršavanju obaveza iz ovog protokola. U takvim slučajevima, organizacija i njene države članice neće imati prava da istovremeno ostvaruju prava po ovom protokolu.
4. U svojim ispravama za ratifikaciju, prihvatanje, odobravanje ili pristupanje, regionalne organizacije za ekonomske integracije navedene u članu 21. moraju odlučiti o obimu svojih nadležnosti u pogledu pitanja koja se regulišu ovim protokolom. Ove organizacije takođe moraju da informišu Depozitara o svakoj bitnoj izmeni obima svojih nadležnosti.
5. Isprave za ratifikaciju, prihvatanje, odobrenje ili pristupanje moraju se položiti kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

STUPANJE NA SNAGU

Član 23.

1. Ovaj protokol stupa na snagu devedesetog dana od dana polaganja šesnaeste isprave za ratifikaciju, prihvatanje, odobrenje ili pristupanje.
2. U svrhe stava 1. ovog člana, nijedna isprava koju položi regionalna organizacija za ekonomske integracije neće se smatrati dodatnom uz one koje su položile države članice ovakve organizacije.
3. Za svaku državu ili organizaciju pomenutu u članu 21. koja ovaj protokol ratifikuje, prihvata ili odobrava ili mu pristupa nakon polaganja šesnaeste isprave o ratifikaciji, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, Protokol stupa na snagu devedesetog dana nakon datuma kada takva država ili organizacija položi svoju ispravu o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju.

ODUSTAJANJE

Član 24.

U bilo koje vreme nakon isteka tri godine od datuma kada je ovaj protokol stupio na snagu u pogledu te dotične strane, strana može da odustane od Protokola davanjem pisanog obaveštenja Depozitaru. Svako takvo odustajanje stupa na snagu devedesetog dana nakon datuma kada ga Depozitar primi.

DEPOZITAR

Član 25.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija vrši ulogu Depozitara ovog protokola.

IZVORNI TEKSTOVI

Član 26.

Original ovog protokola, čiji su tekstovi na engleskom, francuskom, nemačkom i ruskom jeziku podjednako verodostojni, deponovaće se kod Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

KAO POTVRDU TOGA dolepotpisani, koji su propisno ovlašćeni, potpisali su ovaj protokol.

SAČINJENO u Londonu, ovog sedamnaestog dana juna hiljadu devetsto devedeset devete godine.

Član 3.

O sprovođenju Protokola o vodi i zdravlju uz Konvenciju o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera i Amandmana na čl. 25. i 26. Konvencije o zaštiti i korišćenju prekograničnih vodotokova i međunarodnih jezera staraće se ministarstva nadležna za poslove zdravlja, vodoprivrede i životne sredine.

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.